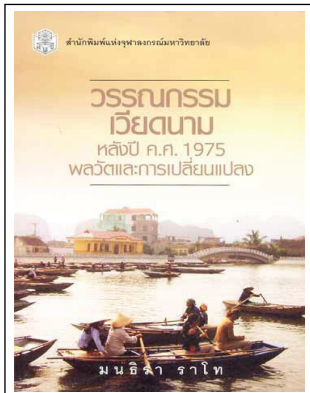

ปริทัศน์หนังสือ
วรรณกรรมเวียดนามหลังปี ค.ศ. 1975
พลวัตและการเปลี่ยนแปลง ของ มนธิรา ราโท
Dynamics and Changes of Post - 1975 Vietnamese
Literature by Montira Rato

ประจักษ์ สายแสง
เจือง ถิ หั่ง

Prachacksha Saisang
Truong Thi Hang

ชื่อหนังสือ วรรณกรรมเวียดนามหลัง
ปี ค.ศ. 1975 พลวัตและ
การเปลี่ยนแปลง
ชื่อผู้แต่ง มนธิรา ราโท
จำนวน 278 หน้า
ปีที่พิมพ์ 2553
ราคา 200 บาท
สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“วรรณกรรมเวียดนามหลังปีค.ศ. 1975 พลวัตและการเปลี่ยนแปลง” เป็นผลงานที่มีคุณค่าเกี่ยวกับเวียดนามอีกฉบับหนึ่ง ของ มนธิรา ราโท นอกจากจะให้ความรู้ด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมเวียดนามช่วงหลัง ค.ศ. 1975 ยังช่วยให้ผู้อ่านประจักษ์ประเทศเวียดนามในด้านอื่น ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ สังคม และโลกทัศน์ของชาวเวียดนาม ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็นประเด็นที่น่าสนใจสำหรับผู้คงแก่การศึกษาทั้งสิ้น

ค.ศ. 1975 มีความหมายสำคัญสำหรับประเทศเวียดนาม เนื่องจากเป็นปีที่เวียดนามได้รับชัยชนะเหนือสหรัฐอเมริกา และรวมประเทศเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกัน จากนั้น ค.ศ. 1986 เวียดนามประกาศนโยบายปฏิรูปประเทศ หรือที่ชาวเวียดนามคุ้นเคยกับชื่อนโยบาย “โด่ยเหม่ย” (Doi Moi) เปิดโอกาสให้เวียดนามพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งยังเป็นจุดเปลี่ยนผันสำคัญของวรรณกรรมเวียดนามอีกเช่นกัน

ในบทความย่อ มนธิรา ราโท กล่าวถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมเวียดนาม หลัง ค.ศ. 1975 โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ยุคก่อนการประกาศนโยบายโดยเมื่อย ระหว่าง ค.ศ. 1975 - 1986 ยุควรรณกรรมโดยเมื่อย ระหว่าง ค.ศ. 1986 - 1992 และยุคหลังโดยเมื่อย หรือหลัง ค.ศ. 1992 ทั้งนี้ ผู้ที่ศึกษาวรรณกรรมเวียดนามยุคหลังสงครามส่วนใหญ่ จะให้ความสำคัญกับวรรณกรรมในช่วงโดยเมื่อย หรือระหว่าง ค.ศ. 1986 - 1992 เป็นพิเศษ ขณะที่วรรณกรรมช่วง ค.ศ. 1975 - 1986 ถูกมองว่าเป็นเพียงช่วงรอยต่อระหว่าง วรรณกรรมยุคสงครามกับวรรณกรรมโดยเมื่อย อย่างไรก็ตาม มนธิรา ราโท กลับมองว่า การประเมินวรรณกรรมในยุคก่อนประกาศนโยบายโดยเมื่อยเยี่ยงนั้นค่อนข้างผิวเผิน กับทั้งก่อให้เกิดการเข้าใจคลาดเคลื่อนด้วยว่า กระบวนการ “โดยเมื่อย” ในวรรณกรรม เวียดนามเป็นเพียงผลพลอยได้จากการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้เขียนแสดงความเห็นว่า กระบวนการเปลี่ยนใหม่ในวรรณกรรมเวียดนามได้เริ่มก่อนที่จะมีการประกาศนโยบายโดยเมื่อย ค.ศ. 1986 เสียด้วยซ้ำ จึงมิได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันทีที่สงครามยุติลง หนังสือ “วรรณกรรมเวียดนามหลัง ค.ศ.1975 พลวัตและการเปลี่ยนแปลง” จึงมีวัตถุประสงค์นำเสนอพลวัตของกระบวนการเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมเวียดนามยุคหลัง ค.ศ. 1975 โดยภาพรวม

ด้านโครงสร้าง “วรรณกรรมเวียดนามหลังปี ค.ศ. 1975 พลวัตและการเปลี่ยนแปลง” แบ่งเป็น 7 บท บทที่ 1 ว่าด้วยวรรณกรรมเวียดนามก่อน ค.ศ. 1975 บทที่ 2 กล่าวถึงวรรณกรรมเวียดนามยุค ค.ศ. 1975 - 1986 บทที่ 3 ให้นำหนักกับประเด็น วรรณกรรมโดยเมื่อย (ค.ศ. 1986 - 1991) บทที่ 4 เป็นการนำเสนอชีวประวัติของนักเขียน ที่มีผลงานโดดเด่นในยุคโดยเมื่อย บทที่ 5 กล่าวถึงวรรณกรรมเวียดนามหลัง ค.ศ. 1992 บทที่ 6 ผู้เขียนเน้นย้ำหัวข้อวิพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงหลัง ค.ศ. 1975 และต่อบทส่งท้าย จะเห็นได้ว่า การจัดวางโครงสร้างหนังสือดังที่กล่าวมาสื่อเจตนาของ ผู้เขียนอย่างชัดเจน คือ ถึงแม้จะมุ่งนำเสนอพลวัตของกระบวนการเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมเวียดนามจำเพาะยุคหลัง ค.ศ. 1975 แต่ผู้อ่านจะไม่สามารถสัมผัส การเปลี่ยนแปลงที่ว่าอย่างลึกซึ้งหากปราศจากภูมิหลังหรือภาพรวมของวรรณกรรม เวียดนาม ยุคก่อน ค.ศ. 1975 ดังนั้น บทที่ 1 จึงเปรียบได้กับการปูพื้นและชักนำผู้อ่าน ให้ติดตามวรรณกรรมเวียดนามแต่สมัยดึกดำบรรพ์มาสู่ยุคใหม่อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุ

ปริทัศน์หนังสือ วรรณกรรมเวียดนามหลังปี ค.ศ. 1975

พลวัตและการเปลี่ยนแปลงของ มนธิรา ราโท

ที่หนังสือเล่มนี้มุ่งเสนอการเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมเวียดนามยุคหลังสงคราม จึงมิใช่เรื่องแปลกที่ผู้เขียนจะอุทิศพื้นที่ส่วนใหญ่ให้กับหัวข้อนี้รวมทั้งสิ้น 6 บท การที่ผู้เขียนแบ่งวรรณกรรมเวียดนามหลังสงครามเป็นช่วง ๆ ทำให้สะดวกแก่การติดตาม และยังเปิดโอกาสให้ผู้อ่านสังเกตความแตกต่างระหว่างแต่ละสมัย การจำแนกความเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมออกเป็นความเปลี่ยนแปลงทางด้านวรรณกรรมร้อยแก้ว และความเปลี่ยนแปลงทางด้านกวีนิพนธ์ ก็นับเป็นเสน่ห์ในการนำเสนอของผู้เขียนอีกประการหนึ่ง

ในบทที่ 1 มนธิรา ราโท กล่าวถึงวรรณกรรมเวียดนามยุคก่อน ค.ศ. 1975 ซึ่งหากนับตั้งแต่ ค.ศ. 938 ที่กษัตริย์ โง เกวียน (Ngo Quyen) ประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นตรงต่อประเทศจีน ก็ราว ๆ 1,037 ปี (ค.ศ. 938 - 1975) ค.ศ. 938 ยังเป็นปีที่วรรณกรรมลายลักษณ์เวียดนามก่อรากสร้างฐาน และพัฒนาควบคู่ไปกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และสังคม วรรณกรรมเวียดนามในสมัยศักดินาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ “วรรณกรรมพื้นบ้าน” แต่งโดยชาวบ้าน และ “วรรณกรรมชั้นสูง” แต่งโดยปัญญาชนและชนชั้นสูงในสังคม ส่วนแนวคิดที่ทรงอิทธิพลต่อวรรณกรรมเวียดนามตลอดหลายศตวรรษ คือ “วรรณกรรมนำคุณธรรม” (2010 : 5) อย่างไรก็ตาม เมื่อเวียดนามเผชิญกับวิกฤตจากการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 นักเขียนและปัญญาชนเวียดนามเริ่มหันมาทบทวนบทบาทและหน้าที่ของวรรณกรรม เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อชะตากรรมของประเทศ ตลอดจนร่วมสะท้อนทุกข์สุขของชนเชื้อชาติเดียวกัน

ในช่วงก่อน ค.ศ. 1945 มี 2 กระแสทัศนะเกี่ยวกับประเด็นบทบาทและหน้าที่ของวรรณกรรม คือ “ศิลปะเพื่อศิลปะ” และ “ศิลปะเพื่อชีวิต” (2010 : 9) ความแตกแยกที่กล่าวมายุติลงเมื่อการปฏิวัติเวียดนามประสบผลสำเร็จ (ค.ศ. 1945) และนายเจื่อง จิง (Truong Chinh) เลขาธิการของคณะกรรมการบริหารพรรคฯ ได้ประกาศแนวคิด “สังคมนิยมสังคมนิยม” สำหรับวรรณกรรมเวียดนามยุคใหม่

ในบทที่ 2 ผู้เขียนให้นำหนักกับประเด็น “วรรณกรรมเวียดนาม ยุคปี ค.ศ. 1975 - 1986” ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยุคเวียดนามปรับเปลี่ยนสภาพจากยุคสงครามสู่ยุคสันติภาพหนึ่งในหน้าที่สำคัญของวรรณกรรมเวียดนามยังคงเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล แต่แตกต่างจากช่วงก่อน ค.ศ. 1975 ตรงที่ว่า แทนที่จะเป็นการสนับสนุนรัฐบาลในการต่อสู้กับสหรัฐอเมริกาและรัฐบาลเวียดนามใต้ วรรณกรรมเวียดนามมุ่งเสนอบทบาท

ของภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม กระนั้น นักวิจารณ์วรรณกรรมเวียดนามก็ได้ตั้งข้อสังเกตว่า สาเหตุที่ทำให้ผลงานการเขียนเกี่ยวกับสงครามไม่สามารถสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน คือ นักเขียนปล่อยปละละเลยประเด็นจิตวิทยาของตัวละคร และใช้กลวิธีการนำเสนอเรื่องราวแต่เพียงด้านเดียว คือ ด้านดีของฝ่ายเวียดนามและด้านร้ายของฝ่ายปรปักษ์ ส่งผลให้ตัวละครไม่สมจริง และขาดความแปลกใหม่ ข้อสังเกตดังกล่าวจุดประกายกระแสเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวรรณกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ค.ศ. 1979 ผลปรากฏว่า นักเขียนเวียดนามเริ่มสนใจนำเสนอปัญหาของปัจเจกชนและเรื่องราวในชีวิตประจำวันมากกว่าเหตุการณ์ทางการเมืองหรือประวัติศาสตร์ (2010 : 58) หัวข้อที่ได้รับความสนใจในช่วงนี้คือ ความทรงจำเกี่ยวกับสงคราม ปัญหาเศรษฐกิจในยุคหลังสงคราม ปัญหาในชีวิตประจำวัน อาทิ ปัญหาปากท้อง การทำมาหากิน หรือปัญหาครอบครัว ฯลฯ

มนิธา ราโท เริ่มต้น**บทที่ 3** วรรณกรรมโดยเม้ย (ค.ศ. 1986 - 1991) ด้วยการกล่าวถึงสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เริ่มจากวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจครั้งร้ายแรงที่เวียดนามต้องเผชิญเมื่อ ค.ศ. 1986 ส่งผลให้รัฐบาลเวียดนามต้องปฏิบัตินโยบายปฏิรูปประเทศ หรือ “โดยเม้ย” สารหลักคือ เป็นการปฏิรูปทางด้านเศรษฐกิจจากระบบสังคมนิยมไปสู่ระบบตลาดเสรี (2010 : 98) เหตุการณ์ดังกล่าว นำสู่บรรยากาศที่เปิดกว้างทางความคิด ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์และการวิจารณ์งานวรรณกรรม จะอย่างไรก็ตาม มนิธา ราโท ตอกย้ำว่า การปฏิรูปทางด้านศิลปะวรรณกรรมนั้นมิได้เริ่มต้นจากภาครัฐโดยตรง หากเกิดจากความพยายามของผู้ที่เกี่ยวข้องในแวดวงศิลปะและวรรณกรรมที่ร่วมกันผลักดันจนเกิดปรากฏการณ์ที่เรียกกันว่า “ขบวนการวรรณกรรมโดยเม้ย” (2010 : 102)

ลักษณะเด่นของวรรณกรรมเวียดนามยุคหลังนโยบายโดยเม้ย ประกอบด้วย 3 ประการ ประการที่ 1 คือ ทฤษฎีสัจนิยมสังคมนิยมมีบทบาทลดน้อยถอยลง ประการที่ 2 มีการทบทวนใหม่ หรือการมองสิ่งต่าง ๆ ด้วยมุมมองใหม่ และด้วยสายตาที่เป็นกลาง ลักษณะ “การทบทวนใหม่” ที่กล่าวมาก่อปรด้วยการทบทวนการประเมินคุณค่าทางวรรณกรรม การทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับชนชั้น การทบทวนมุมมองเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และการทบทวนเกี่ยวกับสงครามและการสูญเสีย ประการที่ 3 คือ

ปริทัศน์หนังสือ วรรณกรรมเวียดนามหลังปี ค.ศ. 1975

พลวัตและการเปลี่ยนแปลงของ มนธรีรา ราโท

การกลับมาอีกครั้งหนึ่งของงานเขียนประเภทกี้ (Ky) ที่มีลักษณะกึ่งวรรณกรรมกึ่งสารคดี (2010 : 143) ส่วนหัวข้อที่วรรณกรรมเวียดนามยุคนี้ให้ความสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับสตรี ปัญหาในชนบท ความขัดแย้งของสายตระกูล ปัญหาเกี่ยวกับคอร์รัปชัน และการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ

ในบทที่ 4 ผู้เขียนกล่าวถึงชีวประวัติ และผลงานของนักเขียนเวียดนามยุคโดยเม้ย ประกอบด้วย เหงวียน ชาย (Nguyen Khai) เหงวียน มิง โจว (Nguyen Minh Chau) มา วัน ค่าง (Ma Van Khang) โง หง็อก โบ่ย (Ngo Ngoc Boi) เซื่อง ทู เฮือง (Duong Thu Huong) เหงวียน ฮุยเถียบ (Nguyen Huy Thiep) ฝ่าม ถิ หว่าย (Pham Thi Hoai) ตะ ชุย แอง (Ta Duy Anh) และ โฮ่ แอง ไท่ (Ho Anh Thai)

เหงวียน ชาย (ค.ศ. 1930 - 2008) เป็นนักเขียนที่มีบทบาทสำคัญต่อพัฒนาการของวรรณกรรมเวียดนามร่วมสมัย งานเขียนของเขาสะท้อนปัญหาสังคมอย่างทันทั่วทั้งที่มองปัญหาอย่างลึกซึ้ง และเข้าใจเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับที่เข้าใจความคิดของผู้คนร่วมสมัย (2010 : 165) แม้นักเขียนในยุคเดียวกันหลายคนมีปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มผู้อ่านใหม่ ๆ หรือนำเสนอเรื่องราวที่แตกต่างไปจากหัวข้อสงคราม แต่สำหรับเหงวียน ชาย แล้ว นั้นไม่ใช่ปัญหา วิธินำเสนอประเด็นจากมุมมองที่เฉียบคมทำให้ เหงวียน ชาย เป็นนักเขียนจากรุ่นสงครามเพียงไม่กี่คนที่ยังเป็นที่ยินยอมของผู้อ่านยุคหลังสงคราม ผลงานที่ได้รับวามชื่นชอบประกอบด้วย “การสร้าง” (Xay dung) “วิสัยทัศน์ไกล” (Tam nhin xa) “ยุคโรมแมนติก” (Cai thoi lang man) “วีรบุรุษผู้อัปโชค” (Anh hung bi van)

เหงวียน มิง โจว (ค.ศ. 1930 - 1989) แม้จะเริ่มอาชีพการเขียนค่อนข้างช้า (ช่วงต้นทศวรรษ 1960) เมื่อเทียบกับนักเขียนในยุคเดียวกัน เช่น เหงวียน ชาย ฯลฯ แต่ก็สามารถพัฒนารูปแบบการเขียนเฉพาะตนให้เป็นนักเขียนชั้นแนวหน้าของเวียดนามได้อย่างรวดเร็ว งานเขียนของเขาในช่วงสงครามมักจะกล่าวถึงปัญหาชนบท และเรื่องราวจากแนวหน้า แต่ในยุคหลังสงคราม เขากลับให้ความสำคัญกับเรื่องราวของคนธรรมดา และเรื่องราวในชีวิตประจำวันมากขึ้น (2010 : 172 - 175) ผลงานที่โดดเด่นของ เหงวียน มิง โจว ประกอบด้วย “รอยเท้าของทหาร” (Dau chan nguoi linh) “ผู้หญิงบนรถด่วน” (Nguoi dan ba tren chuyen tau toc hanh)

มา วัน ค้าง (ค.ศ. 1936) เป็นนักเขียนชาวเวียดนามที่ได้รับรางวัลผลงานยอดเยี่ยมของสมาคมนักเขียนเวียดนาม ตลอดจนรางวัลซีไรต์ และรางวัลปากกาทอง เนื้อหาในเรื่องสั้นและนวนิยายของ มา วัน ค้าง มีความหลากหลายและครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นที่สนใจของสังคม เช่น ปัญหาของชนกลุ่มน้อย ปัญหาของสตรีเพศ ปัญหาครอบครัว ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับขนบธรรมเนียม และวัฒนธรรมท้องถิ่นของเวียดนาม เน้นการเคารพความแตกต่างของปัจเจกบุคคล รวมทั้งสะท้อนความซับซ้อนของชีวิตมนุษย์ ผลงานที่โดดเด่นของ มา วัน ค้าง ประกอบด้วย “การแต่งงานที่ไม่จดทะเบียน” (Sam cuoi khong co giay gia thu) “ฤดูใบไม้ร่วงในสวน” (Mua la rung trong vuon)

โง หรั่ง โป่ย (ค.ศ. 1929) เป็นสมาชิกของกลุ่มเยาวชนกู้ชาติในช่วง ค.ศ. 1945 - 1948 และทำงานในหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของพรรคฯ ซึ่งต้องไปประจำตามจังหวัดต่าง ๆ การที่ โง หรั่ง โป่ย ได้มีโอกาสเดินทางไปทำงานในหลายพื้นที่ของเวียดนาม ทำให้เขาได้เห็นและเข้าใจวิถีชีวิต กับทั้งปัญหาของชาวชนบท ผลงานส่วนใหญ่ของเขามักพูดถึงปัญหาและความเป็นอยู่ของชาวนา (2010 : 181 - 182) อาทิ “บ่อน้ำของหมู่บ้าน” (Ao lang) “ฝันร้าย” (Ac mong)

เซียง ฑู เอื่อง (ค.ศ. 1947) เป็นทั้งทหารผ่านศึกและเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เธอมีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็น บทนิพนธ์ของ เซียง ฑู เอื่อง มีส่วนสำคัญในการปลุกเร้ากระแสวรรณกรรมเวียดนามในช่วงหลังนโยบายโดยเมย์ให้มีความโดดเด่นมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอความเป็นจริงของชีวิต (2010 : 189) ผลงานที่โดดเด่นของเธอ ได้แก่ “เรื่องราวความรักที่เล่าก่อนรุ่งสาง” (Chuyen tinh ke truoc luc rang dong) “การเดินทางของวัยเด็ก” (Hanh trinh ngay tho au) “มานมยา” (Ben kia bo ao vong)

เหงวียน ฮุย เถียบ (ค.ศ. 1950) เป็นนักเขียนที่มีบทวิจารณ์และมีการพูดถึงมากที่สุดในช่วงระยะเวลาอันสั้น จนบังเกิด “ปรากฏการณ์ เหงวียน ฮุย เถียบ” (2010 : 191) เรื่องสั้นของนักเขียนมากฝีมือผู้นี้ปลุกกระแสและสร้างบรรยากาศแห่งการวิจารณ์ให้กลับคืนมาศึกอีกครึ่งหนึ่ง ผลงานโดดเด่นที่สุดของเขาคือ “นายพลเกษียณ” (Tuong ve huu)

ปริทัศน์หนังสือ วรรณกรรมเวียดนามหลังปี ค.ศ. 1975

พลวัตและการเปลี่ยนแปลงของ มนธรีรา ราโท

ฝาม ธิ หว่าย (ค.ศ. 1960) เป็นนักเขียนหน้าใหม่ที่เริ่มงานเขียนในยุคหลังนโยบายโดยมีชัย เธอมักนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ในแบบใช้สัญลักษณ์ ทั้งยังได้กล่าวถึงเรื่องเพศอย่างเปิดเผย ซึ่งนับเป็นปรากฏการณ์แปลกใหม่และขัดกับบรรทัดนิยมของผู้สภาวรรณกรรมแนวอนุรักษนิยม นวนิยายและเรื่องสั้นของ ฝาม ธิ หว่าย สะท้อนความโหยหาความรักชนิดแรงกล้า เสน่ห์ในงานเขียนของ ฝาย ธิ หว่าย คือ การใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะตัวซึ่งไม่เคร่งครัดต่อไวยากรณ์ภาษาเวียดนาม แทรกซึมเจตคติเข้าไปในความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร เป็นการบังคับให้ผู้อ่านต้องคิดตาม หรือร่วมรับมือกับปัญหาและความขัดแย้งในใจของตัวละครด้วย งานเขียนของเธอมีลักษณะปลายปิด คือ ผู้เขียนไม่เคยเสนอแนวทางในการแก้ปัญหา เมื่ออ่านจบแล้ว ผู้อ่านจะมีความรู้สึกว่า ปัญหายังคงอยู่ที่เดิม (2010 : 203) ผลงานโดดเด่นของเธอ ได้แก่ “สารจากสวรรค์” (Thien su) “ร้านตัดเสื้อไซ่ง่อน” (Tiem may Sai Gon)

ตะ ชูย แอง (ค.ศ. 1959) เป็นนักเขียนเวียดนามน้อยคนสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเหงเวียน ชู (Nguyen Du) เป็นโรงเรียนเฉพาะกิจที่สอนทางการเขียนและวิจารณ์วรรณกรรม หัวข้อที่ ตะ ชูย แอง ให้ความสนใจเป็นพิเศษคือชีวิตชาวบ้านที่ยังคงมีประเพณีคลุมถุงชน ยึดมั่นในสายตระกูลและบิดามารดามีบทบาทในการกำหนดชะตาชีวิตของบุตรธิดา ผลงานที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ประกอบด้วย “ก้าวข้ามคำสาบาน” (Buoc qua loi nguyen) และ “เต่าไข” (Lao Kho)

โห้ แอง ไข่ (ค.ศ. 1960) เป็นนักเขียนที่เคยมีโอกาสดำรงงานในหลายประเทศ เช่น อินเดีย อิหร่าน ผลงานของเขาให้ความสำคัญกับการต่อสู้ดิ้นรนของผู้คนที่อาศัยอยู่ในช่วงระหว่างรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากยุคสังคมนิยมสู่ยุคที่กระแสโลกาภิวัตน์ และบริโภคนิยมกำลังไหลบ่าเข้ามาในเวียดนาม (2010 : 207) ผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มีประมาณ 20 เรื่อง ที่โดดเด่นที่สุดคือ “ผู้หญิงบนเกาะ” (Nguoi dan ba tren dao) เพราะได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษในชื่อว่า “The Women on the Island” และ “มาจากหมอกสีแดง” (Tron suong hong hien ra) หรือ “Behind the Red Mist”

ในบทที่ 5 ผู้เขียนกล่าวถึงวรรณกรรมเวียดนามหลัง ค.ศ. 1992 ที่มีแนวโน้มแตกต่างไปจากเดิม เนื่องจากบรรยากาศทางการเมืองและนโยบายของรัฐเริ่มเข้มงวดกับกิจกรรม

ทางวรรณกรรมและหนังสือพิมพ์มากขึ้น ลักษณะเด่นของวรรณกรรมยุคนี้คือ ให้ความสำคัญกับความต้องการของปัจเจกชน ส่วนหัวข้อที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษคือ ปัญหาของคนยุคใหม่ที่ไกลจากสงคราม ปัญหาของชนบทและการเติบโตของสังคมเมือง วัตถุนิยมในสังคมเวียดนามยุคใหม่ และอดีตที่ไม่เคยจางหายไป

ในบทที่ 6 กล่าวถึงกวีนิพนธ์กับการเปลี่ยนแปลงหลัง ค.ศ. 1975 ลักษณะเด่นคือ ให้ความสำคัญกับปัจเจกชนมากขึ้น ซึ่งแทบจะไม่ปรากฏร่องรอยในยุคสงครามที่ให้ความสำคัญกับอุดมการณ์ของพรรคฯ กวีนิพนธ์ในยุคหลังสงครามได้ปรับทั้งรูปแบบและเนื้อหาให้แตกต่างไปจากเดิม ทั้งนี้เพราะหวังจะตอบสนองวิถีชีวิตแบบใหม่ หัวข้อที่ได้รับความสนใจคือ ความรักและความรู้สึกละเอียดอ่อนระหว่งเพื่อนมนุษย์และเพื่อนร่วมชาติที่เคยฝ่าฟันสงครามมาด้วยกัน อย่างไรก็ตาม อาจเป็นเพราะระบบการตีพิมพ์บทกวีแบบใหม่ที่เพียงผู้แต่งมีเงินทรัพย์สินพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ก็สามารถมีหนังสือรวมเล่มเป็นที่ระลึก หรือแจกจ่ายกันในหมู่คนรู้จัก ทำให้ผู้แต่งไม่จำเป็นต้องสนใจการยอมรับจากผู้อ่าน อนึ่ง กวีรุ่นใหม่มักต้องการค้นหา และอธิบายความเป็นตัวตนของตน จนทำให้บทกวีขาดการเชื่อมโยงกับยุคสมัยและผู้อ่านดังที่เคยเป็นมา กวีนิพนธ์เวียดนามหลังยุคนโยบายโดยเมื่อยจึงมีแนวโน้มซบเซาลง ซึ่งสวนทางกับวรรณกรรมประเภทร้อยแก้วที่ได้รับความนิยมมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (2010 : 253 - 254)

ผู้เขียนสรุปในบทส่งท้ายว่า เหตุการณ์ ค.ศ. 1975 ที่เวียดนามมีชัยเหนือสหรัฐอเมริกา ยังผลให้สามารถรวมประเทศเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นจุดเปลี่ยนสำคัญไม่เพียงจำเพาะด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม แต่ยังขยายผลไปถึงแวดวงวรรณกรรมด้วย การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์จากยุคสมัยแห่งการสู้รบเข้าสู่ยุคหลังสงคราม ค.ศ. 1975 ทั้งการประกาศนโยบายโดยเมื่อย ค.ศ. 1986 เป็นแรงขับเคลื่อนพัฒนาการวรรณกรรมเวียดนามอย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นยังเป็นผลบังเกิดจากความพยายามของผู้ที่ทำงานในแวดวงวรรณกรรม ไม่ว่าจะเป็นนักเขียน นักวิจารณ์ นักวิชาการ และผู้อ่าน ที่ต้องการให้วรรณกรรมยุคหลังสงครามหลุดพ้นจากอิทธิพลของแนวคิดสังคมนิยมสังคมนิยม และกลับคืนสู่หน้าที่หลักตามขนบเดิม นั่นคือ วรรณกรรมสะท้อนความจริง ความดี และความงามของชีวิต (2010 : 258)

นอกจากประเด็นวรรณกรรมเวียดนามหลัง ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นหัวใจของ “วรรณกรรมเวียดนามหลังปี ค.ศ. 1975 พลวัตและการเปลี่ยนแปลง” แล้ว มนธิรา ราโท ยังทำให้ผู้อ่านที่อาจจะไม่สนใจแขนงวรรณกรรม ต้องหลงใหลและติดตามผลงานของเธอ เนื่องจากหนังสือเล่มนี้อุดมด้วยข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ สังคม ตลอดจนโลกทัศน์ของชาวเวียดนามตามยุคสมัยต่าง ๆ โจเซฟ แคมป์เบลล์ (Joseph Campbell) นักวิชาการชื่อดังชาวอเมริกันกล่าวไว้ในหนังสือ “The Power of Myth” ว่า “ความไม่สมบูรณ์แบบของชีวิตต่างหากที่มีเสน่ห์” (โจเซฟ แคมป์เบลล์ และบิลล์ มอยเยอร์ส, 2008 : 6) อย่างไรก็ตาม ความคิดดังกล่าวอาจไม่ถูกต้องสำหรับผลงานของ มนธิรา ราโท บทนี้เพียงเพราะเป็นหนังสือที่อ่านแล้วสุขใจ และงดงามอย่างไร้ที่ติเลยทีเดียว

เอกสารอ้างอิง

- มนธิรา ราโท. (2553). **วรรณกรรมเวียดนามหลังปี ค.ศ. 1975 พลวัตและการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โจเซฟ แคมป์เบลล์ และบิลล์ มอยเยอร์ส. (2551). **พลาณภาพแห่งเทพปรณัม [The Power of Myth]** (พิมพ์ครั้งที่ 2). แปลโดยบาร์นี่ บัญทรง นนทบุรี : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.